

Brüssel, 9. oktoober 2020
(OR. en)

11726/20

EMPL 439
SOC 609
SAN 356
EDUC 358
ECOFIN 899

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	11079/1/20 REV 1
Teema:	Hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate töö- ja elutingimuste parandamine Nõukogu järeldused (9. september 2020)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate töö- ja elutingimuste parandamise kohta, mille nõukogu kiitis heaks 9. septembril 2020 lõppenud kirjaliku menetluse teel.

Hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate töö- ja elutingimuste parandamine**Nõukogu järeldused****TUNNISTADES, ET**

1. hooajatöötajad ja mitmed teised liikuvad töötajad, sealhulgas lähetatud töötajad, kes töötavad sageli ühes või mitmes liikmesriigis piiratud aja jooksul ilma sinna kolimata (edaspidi „hooajatöötajad ja teised liikuvad töötajad“), on sageli teistest töötajatest haavatavamad ja neid ohustavad ekspluateerimine ning ebakindlad või ebasoodsad töö- ja elutingimused (sealhulgas seoses tervishoiu ja -ohutuse ning eluasemega), tööõiguse rikkumised ja tööstandardite mittejärgimine ning nende puhul on tõenäolisem, et nende sotsiaalkindlustus on ebapiisav;
2. töötajate vaba liikumine, teenuste osutamise vabadus ja võrdne kohtlemine on Euroopa Liidu nurgakivid. Hooajatöötajad ja teised liikuvad töötajad annavad olulise panuse siseturu toimimisse ja on seda teinud ka COVID-19 pandeemia ajal, mis näitab veel kord nende olulist rolli ELi majanduse eri sektorites;
3. hooajatöötajaid ja teisi liikuvaid töötajaid võetakse sageli tööle ajutiste töölepingute alusel, kasutades renditöö- ja töövahendusagentuuri või alltöövõtuhelaid. Eriti juhul, kui neid ei ole tööle võtnud tööandja otse, ei ole neile sageli tagatud piisav selgus ja kaitse seoses teabe, vastutuse ja õigustega;
4. COVID-19 pandeemia on tõsine oht rahvatervisele ja sellel on tõsised ja laiaulatuslikud tagajärjed kõikide liikmesriikide tervishoiu- ja hooldussüsteemidele, ühiskonnale ning majandusele ja tööturgudele. Liikmesriikide poolt COVID-19 pandeemiale reageerimise raames võetud enneolematud meetmed on siiski mõjutanud eelkõige hooajatöötajaid ja teisi liikuvaid töötajaid;

5. COVID-19 pandeemia on teravdanud mõningaid hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate ees seisvaid probleeme ja muutnud need veelgi nähtavamaks. Kui hooajatöötajad ja teised liikuvad töötajad puutuvad kokku halbade töö- ja elutingimustega, võib seevastu suureneda nakkushaiguste edasise leviku, sealhulgas COVID-19 klastrite tekkimise oht;
6. COVID-19 pandeemia on näidanud, et on vaja kaaluda uusi meetmeid kehtivate normide paremaks kohaldamiseks ja täitmise tagamiseks, et kaitsta hooajatöötajaid ja teisi liikuvaid töötajaid ning tugevdada ELi vastupanuvõimet kriisi ajal. Seetõttu võiksid liikmesriigid kasutada rahvusvahelisel, ELi ja riiklikul tasandil olemas olevaid vahendeid, et tegeleda hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate probleemidega ja neid ennetada ning tagada nimetatud töötajate kaitse;
7. liikmesriigid ja muud asjaomased sidusrühmad peavad võtma asjakohaseid meetmeid, tõhustama asjakohaste ELi ja riiklike õigusaktide nõuetekohast ja tõhusat kohaldamist ja täitmise tagamist ning tagama oma meetmete läbipaistvuse;

TULETADES MEELDE, ET

8. liidu hooajatöötajatel ja teistel liikuvatel töötajatel, kes kasutavad oma liikumisvabadust kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 45, on õigus võrdsele kohtlemisele, eelkõige seoses tingimustega, mida kohaldatakse töölevõtmisel, töö tasustamisel ja muude töötingimuste puhul. Teenuste osutamise vabadus on tagatud ELi toimimise lepingu artikliga 56;
9. kolmandatest riikidest pärit töötajatel on õigus võrdsele kohtlemisele asjakohaste ELi töörande õigusaktide alusel;
10. ELi ja siseriikliku õiguse jõustamine selles valdkonnas kuulub liikmesriikide pädevusse;

TERVITADES

11. suuniseid hooajatöötajate kohta ELis COVID-19 puhangu kontekstis, mille Euroopa Komisjon võttis vastu 16. juulil 2020;

12. Euroopa Parlamendi 19. juuni 2020. aasta resolutsiooni piiriüleste ja hooajatöötajate kaitse kohta Euroopas seoses COVID-19 kriisiga;
13. riiklike algatusi ja liikmesriikide ametiasutuste vahelisi kahepoolseid kokkuleppeid hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate probleemide lahendamiseks, eelkõige COVID-19 kriisi kontekstis;
14. sektoripõhiseid algatusi ning kahe- ja kolmepoolseid kokkuleppeid riiklikul ja Euroopa tasandil, et kaitsta neid töötajaid ning anda neile ja nende tööandjatele suuniseid;

VÕTTES TEADMISEKS

15. EURESe võrgustiku, sealhulgas EURESe Euroopa Koordinatsiooniameti ja EURESe riiklike koordinatsioonibüroode tehtud töö. EURESe portaal pakub üksikasjalikku praktilist, õigus- ja haldusteavet elu- ja töötingimuste kohta kõigis liikmesriikides, mis võib olla oluline hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate jaoks;
16. töö, mida teeb 2016. aastal loodud Euroopa platvorm deklareerimata töö vastase tegevuse alase koostöö edendamiseks. Platvorm on mitmel korral edendanud hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele suunatud meetmeid ning võimaldanud vastastikust õppimist seoses tõhusate lähenemisviisidega deklareerimata tööga tegelemiseks sektorites, mis sõltuvad suurel määral piiriülesest hooajast, näiteks põllumajanduses ja turismis;
17. töö, mida teeb sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjon, mis vastutab haldusasjade ja sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate eeskirjade sätete tõlgendamise küsimuste eest, ELi õigusaktide ühtse kohaldamise hõlbustamise eest, eelkõige kogemuste ja parimate tavade vahetamise edendamise kaudu, ning ELi liikmesriikide vahelise koostöö edendamise ja arendamise eest, sealhulgas hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajatega seotud küsimustes;

18. Euroopa Tööjõuameti (ELA) rolli. Kui ELA on täielikult toimiv, aitab ta – vajaduse korral koostöös teiste institutsioonide ja asutustega – komisjonil ja liikmesriikidel tõhusalt kohaldada ja jõustada ELi õigusakte, mis on seotud tööjõu liikuvusega kogu ELis ja sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimisega ELis. ELA tegutseb asjaomase ELi õiguse kohaldamisala piires;
19. ELi tervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku aastateks 2014–2020, milles määratakse kindlaks tervishoiu ja tööohutuse peamised väljakutsed ja strateegilised eesmärgid, esitatakse peamised meetmed ja määratakse kindlaks ELi vahendid;
20. Euroopa Tööohutuse ja Tervishoiu Ameti (EU-OSHA) töö Euroopa töökohtade ohutumaks, tervislikumaks ja tootlikumaks muutmisel töötajate, tööandjate ja valitsuste hüvanguks, eelkõige selle 24. aprilli 2020. aasta suunised „COVID-19: tagasi tööle. Töökohtade ümberkorraldamine ja töötajate kaitse“ ning muud selle COVID-19-spetsiifilised vahendid tööandjatele ja töötajatele;
21. kõrgemate tööinspektorite komitee (SLIC) töö ELi tervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktide samaväärsel ja tõhusa kohaldamise edendamisel;
22. sarnased suunised ja vahendid, mille on koostanud asjaomased sidusrühmad riiklikul ja valdkondlikul tasandil ning mis on suunatud hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele ning nende tööandjatele;

TUNNISTADES

23. tööinspeksioonide ja muude pädevate asutuste kesksel rollil töötajate liikumisvabadust ja teenuste osutamise vabadust, töö- ja elutingimusi, sealhulgas tervishoidu ja tööohutust, ning sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate kehtivate õigusaktide ja vahendite nõuetekohase kohaldamise ja jõustamise tagamisel;

24. tööturu osapoolte keskset rolli ja sotsiaaldialoogi tähtsust haldusasutuste, töötajate ja tööandjate toetamisel kehtivate õigusaktide nõuetekohasel ja tõhusal kohaldamisel, samuti töötajate esindatuse tagamisel ja nende teavitamisel;
25. asjaomaste valitsusväliste organisatsioonide olulist rolli olemasolevate vahendite nõuetekohase ja tõhusa kohaldamise toetamisel;

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES TEGEMA KOOSKÖLAS OMA PÄDEVUSEGA, RIIKLIKKE OLUSID ARVESSE VÕTTES NING TÖÖTURU OSAPOOLTE ROLLI JA SÕLTUMATUST AUSTADES JÄRGMIST:

26. täielikult KOHALDAMA kehtivaid ELi ja riiklikke õigusakte, eelkõige sellistes valdkondades nagu töötajate liikumisvabadus ja teenuste osutamise vabadus, kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena tööle võtmine, töö- ja elutingimused, sealhulgas töötervishoid ja -ohutus, ning sotsiaalkindlustuse koordineerimine, et hooajatöötajaid ja teisi liikuvaid töötajaid piisavalt kaitsta, ning TAGAMA nende TÄITMISE;
27. ANDMA hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele asjakohast teavet nende õiguste ja kohustuste kohta, tehes seda vajaduse korral ELA toel, samuti teavet asjaomase liikmesriigi asutuste kohta, kes abistavad hooajatöötajaid ja teisi liikuvaid töötajaid kõigis eespool nimetatud valdkondades, tehes seda nende emakeeles, eriti kui tegemist on ELi ametliku keelega, või keeles, millest nad aru saavad või mille puhul võib põhjendatult eeldada, et nad sellest aru saavad, ning selgel ja läbipaistval viisil;
28. PARANDAMA hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate teadlikkust ohutusmeetmetest seoses COVID-19 pandeemiaga, tehes seda võimaluse korral tööturu osapoolte toetusel ning nende emakeeles, eriti kui tegemist on ELi ametliku keelega, või keeles, millest nad aru saavad või millest arusaamist võib põhjendatult eeldada, ning selgel ja läbipaistval viisil, sealhulgas andma neile teavet meetmete kohta, mida tuleb võtta COVID-19 sümptomite korral;

29. SUURENDAMA läbipaistvust seoses vastutusega alltöövõtuaahelate korral, et liikuvad töötajad ja riiklikud ametiasutused saaksid kindlaks teha isiku või üksuse, kes on juriidiliselt vastutav nende nõuete käsitlemise eest; KAALUMA vajaduse korral piirangute kehtestamist alltöövõtuaahelatele ning solidaarvastutuse kasutamist;
30. UURIMA võimalust kehtestada ELis erinõuded hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele suunatud renditöö- ja töövahendusagentuuridele, tagamaks, et sellised agentuurid järgivad riiklike ja ELi õigusaktide ja asjakohasel juhul kollektiivlepingute kohaseid kvaliteedi miinimumstandardeid ega kehtesta töötajatele liigseid ega ebaseaduslikke tasusid. Need agentuurid peaksid teavitama töötajaid kasutajaettevõtjast, tööperioodist, tasustamispõhimõtetest – sealhulgas töötasu täielikust arvutamisest ning võimalikest automaatsetest mahaarvamistest selliste elementide eest nagu üür või majutuskulud või vajalikud kaitsevahendid – töötingimustest, sealhulgas poolte õigustest ja kohustustest töö lõpetamise korral, tööturu osapoolte või riiklike tööturuasutuste pakutavatest konkreetsetest nõustamisteenustest, sotsiaalkindlustusnormidest ja -õigustest, sealhulgas tervisekindlustusest ning reisi-, majutus- ja toitlustuskorraldusest, tehes seda kirjalikus vormis, sealhulgas elektrooniliste vahendite abil. Teave tuleks esitada enne töötaja väljasõitu tema emakeeles või keeles, millest ta aru saab, tehes seda selgel ja läbipaistval viisil ning olenemata nende lepingu kestusest;
31. HINDAMA JA KÄSITLEMA hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate eriolukorda pandeemiaga seotud meetmete, näiteks liikumispäirangute või piiride sulgemise korral, sealhulgas nende võimalust naasta ilma põhjendamatute liikumispäiranguteta nii oma koju kui ka vastuvõtvasse liikmesriiki, et seal tööle asuda või tööd jätkata;

32. UURIMA, kas hooajatöötajad ja teised liikuvad töötajad sõltuvad oma tööandjatest rohkem kui teised töötajad; KAALUMA, kuidas sellisele sõltuvusele reageerida; ning KAALUMA, et hooajatöötajad ja teised liikuvad töötajad saaksid vastuvõtvast liikmesriigis viibimise ajal piisavale elatustasemele vastava majutuse, transpordi ja toitlustamise (nagu on määratletud siseriikliku õiguse ja tavadega), mis vastab asjaomases liikmesriigis kehtivatele üldistele tervishoiu- ja ohutusstandarditele (ka kriisiolukordades) ning mille kulud ei ole liiga suured võrreldes teenuse kvaliteedi ja töötajate netotöötasuga;
33. TÕHUSTAMA haldusasutuste vahelist koostööd ja parimate tavade vahetamist, sealhulgas vajaduse korral võrdset kohtlemist edendavate asutuste kaudu, ning ABISTAMA liidu töötajaid ja nende pereliikmeid kooskõlas kohaldatavate ELi õigusaktidega (nt direktiiv 2014/54/EL), samuti abistama kolmandatest riikidest pärit töötajaid, kellel on õigus võrdsele kohtlemisele vastavate direktiivide alusel (nt ühtse loa direktiiv 2011/98/EL või hooajatöötajate direktiiv 2014/36/EL);
34. HINDAMA, kas olemasolevad kontrollid on piisavad kehtivate ELi ja riiklike õigusaktide täitmise tagamiseks, ning SEADMA vajaduse korral eesmärgid kontrollide tõhustamiseks;
35. ANALÜÜSIMA vajaduse korral oma sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, et teha kindlaks, kas hooajatöö on piisavalt kaetud;
36. VÕIMALDAMA vajaduse korral juurdepääsu täienduskoolitusele ja koolitusvõimalustele;
37. HINDAMA, kas on asjakohane ratifitseerida ILO konventsioon nr 184 (ohutus ja tervishoid põllumajanduses);
38. TEGEMA KOOSTÖÖD tööturu osapooltega, et tagada tööandjate ning hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate toetamine ning nende esindatus;

39. EDENDAMA vajaduse korral kollektiivlepingute sõlmimist seoses hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajatega; ning
40. TOETAMA vajaduse korral nõustamisteenuseid, mida ametiühingud või muud sidusrühmad pakuvad hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele, et aktiivselt edendada töötajate liikumisvabadust ja teenuste osutamise vabadust sotsiaalsel ja õiglasel viisil. UURIMA võimalust pakkuda selliseid teenuseid kohapeal;

KUTSUB liikmesriike ja Euroopa Komisjoni ÜLES TEGEMA KOOSKÖLAS OMA PÄDEVUSEGA, RIIKLIKKE OLUSID ARVESSE VÕTTES NING TÖÖTURU OSAPOOOLTE ROLLI JA SÕLTUMATUST AUSTADES JÄRGMIST:

41. teha olemasolevate raamistike (nt komiteed, ametid, vastastikuse õppimise meetmed) kaudu koostööd kõigi asjaomaste sidusrühmadega, eelkõige tööturu osapooltega, et kehtivaid ELi ja riiklike õigusakte nõuetekohaselt kohaldada ja tagada nende täitmine;
42. UURIMA võimalust parandada andmete kogumist hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate kohta asjaomastes sektorites, tehes seda koostoimes asjaomaste osalejatega nii ELi kui ka riiklikul tasandil;
43. UURIMA võimalusi teha ühiseid teavitus- ja teadlikkuse suurendamise tegevusi, mille eesmärk on eelkõige parandada töötajate ja tööandjate teavitamist ning suurendada nende teadlikkust oma õigustest ja kohustustest, eelkõige seoses töötingimuste ning töötervishoiu ja tööohutusega, koostöös asjaomaste ELi ja riiklike osalejatega, sealhulgas Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Ametiga. Lisaks KAALUMA võimalust korraldada teavituskampaania, et tutvustada hooajatöötajate ja liikuvate töötajate positiivset mõju ja olulist rolli ühtse turu toimimises ELis;
44. KAALUMA koostöö tõhustamist Euroopa Komisjoni ja riiklike asutuste vahel, et edendada võrdset kohtlemist ning toetada liidu töötajaid ja nende pereliikmeid direktiivi 2014/54/EL alusel, näiteks vastastikuse õppimise ja heade tavade vahetamise kaudu;

45. TEGEMA KOOSTÖÖD eesmärgiga hoida ära nõuetele mittevastavaid palku, muid eksploateerivaid tavasid ning hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate inimkaubandust, sealhulgas tugevdades halduskoostööd ning suurendades teadlikkust ohtudest ja võimalikest ebaseaduslikest tavadest; ning
46. kolmandate riikide kodanike puhul EDENDAMA vajaduse korral kolmandate riikidega sõlmitavatesse partnerlus- ja muudesse asjakohastesse lepingutesse selliste sätete lisamist, millega keelatakse ebaausad värbamistavad, sealhulgas ebaõiglasel värbamistasud, mida kehtestavad töötajatele nende koduriigi erasektori tööhõive- ja/või rändeagentuurid;

KUTSUB Euroopa Komisjoni ÜLES:

47. TEGEMA KOOSTÖÖD liikmesriikide ja muude asjaomaste sidusrühmadega hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajatega seotud küsimustes olemasolevate ELi tasandi vahendite kaudu;
48. TEGEMA KOOSTÖÖD tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomiteega hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate tervise ja ohutusega seotud küsimustes;
49. hindama, kas EL saab olemasolevate programmide raames rahastada erinõustamisteenuseid, mida ametiühingud või muud sidusrühmad pakuvad hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele, et aktiivselt edendada töötajate liikumisvabadust sotsiaalsel ja õiglasel viisil;
50. pidama tulevase ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku kontekstis mõttevahetuse töötajate, sealhulgas hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate töötervishoiu ja tööohutusega seotud meetmete üle;
51. HINDAMA valdkondi, kus hooajatöötajate kaitset tuleks tõhustada, ja esitama poliitilisi soovitusi; ning
52. TEGEMA uuringu, mille eesmärk on koguda andmeid ELi-sisese hooajatöö kohta ja teha kindlaks peamised probleemid, sealhulgas võimaluse korral COVID-19 pandeemia ajal, ning kus tuleks tagada üksikisikute andmete esitamine sugupoolte lõikes, et hõlbustada rakendatud meetmete hindamist;

KUTSUB EUROOPA TÖÖJÕUAMETIT (ELA) ÜLES JÄTKUVALT:

53. TOETAMA liikmesriike, eelkõige seoses ühiskontrollidest ja kooskõlastatud kontrollidest teavitamise ja nende koordineerimisega. Selline tegevus võiks hõlmata pädevate asutuste poolt töötajatele ja tööandjatele teabe andmist, samuti teadlikkuse tõstmise kampaaniaid ning ühiskontrolle või kooskõlastatud kontrole, mis on suunatud eelkõige sektoritele, kus hooajatööd kasutatakse rohkem;
54. TEGEMA KOOSTÖÖD Euroopa platvormiga deklareerimata töö vastase tegevuse alase koostöö edendamiseks (kuni selle täieliku integreerimiseni ELAga 2021. aastal) seoses hooajatöötajatele ja teistele liikuvatele töötajatele suunatud tegevustega, sealhulgas suurendades töötajate ja tööandjate teadlikkust õigustest ja kohustustest, et edendada üleminekut deklareerimata töölt deklareeritud tööle;
55. TEGEMA KOOSTÖÖD Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) kolleegidega liikmesriikides (kuni EURESe võrgustiku täieliku integreerimiseni ELAga 2021. aastal), et töötada välja hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajatega seotud konkreetsed tegevused ja materjalid; KUTSUMA EURESe Euroopa Koordinatsiooniametit ÜLES esitama EURESe portaalis rohkem konkreetset teavet hooajatöötajate ja nende suhtes kohaldatavate õiguste kohta; ning
56. tegema määruse (EL) 2019/1149 alusel koostööd sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjoniga, et saavutada koostoime tööjõu liikuvuse ja sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise valdkondade vahel;

KUTSUB EUROOPA TÖÖOHUTUSE JA TÖÖTERVISHOIU AMETIT ÜLES JÄTKUVALT:

57. TEGEMA KOOSTÖÖD kõrgemate tööinspektorite komitee ja teiste asjaomaste sidusrühmadega, et jätkuvalt pakkuda hooajatöötajate ja teiste liikuvate töötajate töötervishoidu ja tööohutust käsitlevaid suuniseid ja materjale, sealhulgas uuringuid, tööga seotud riskide hindamise vahendeid ja kampaaniaid.